

Dr. Széplaki György:
Az olvasás gyönyörúsége
(A szabad előadás vázлата)

Az előadás címét Hegedűs Géza azonos című könyvéből kölcsönöztem, amely egy sok évtizeddel ezelőtti beszélgetős rádióműsor írásos változata volt. A könyv legtöbb megállapítása ma is helytálló, ám a könyvek világában és az olvasók magatartásában bekövetkezett hatalmas változások miatt ezek ma már, természetesen, kiegészítésre szorulnak. Így Hegedűs Géza iránti tiszteletből az előadásomban nagyjából az ő gondolatmenetét követem, s főleg kérdésekben próbálom megfogalmazni az olvasás aktuális problémáit. A kérdésekre adott válaszaim persze nem jelentenek sem teljes megoldást, sem receptet arra, hogy miként lehet ma kezdő (fél-gyakorló) olvasókat a címben említett **gyönyörúségre** eljuttatni, de a magam tapasztalatát örömmel osztom meg hallgatóságommal.

Kezdjük humorral, kezdjük Gárdonyival! Ez az első tapasztalatom.

Mér is nem löttem ország gyűlési követ.

....

Ideadi a könyvet.

Viszöm a szőlőbe.

Hét nap ögyebet se töttem délutánonkint tsak olvastam. A sógor is ott vót hát neki is olvastam, hogy ő is hajja.

Hát mondok oszt a végin:

- Most pedig gondókoggyunk ralyta hogy mennyivel vagyunk okosabbak mint vótunk egy héttel ennek előtte?

Gondókodunk ittunk is közbe a végin aszondi a sógor, hogy szép vót a történet de ű nem tapasztali, hogy most mán okosabb vóna mint egy héttel ezelőtt vót.

- No mondok én is ippeg így vagyok.

Visszavíttem a könyvet a zispány úrnak mökköszöntem hát aszondi:

- Köszönöm mondok öleg vót másra is köll a züdő.

- Hát aszondi tán nem is tetszött?

- Dehogynem mondok tetszeni tetszött mer úgy mög vagyon ez írva ispány uram hogy mán ennél szöbben még én se irok.

Minek utána a követválasztáson mögbuktam.

Mejhöz hasolló lyókat kívánok

Göre Gábor

A kérdések:

- **Unalmas-e, illetve miért lehet unalmas olvasni?**
hozzá kell szokni, mesterség tanulás, erőfeszítés
- **Mik azok a könnyű és nehéz olvasmányok?**
felszínes vagy tartalmas, gondolkodásra, állásfoglalásra késztet = **jó**
OLVAS ÉS NEM OLVAS KÜLÖNBSÉGE (TRABANT!!!)
- **Milyen a jó könyv?**
jól megírt, jó olvasót nevel, a jó olvasó jó könyvet választ;
VEGYES KOSZT!!!
- **A könyv olvasása kikapcsolódás?**
Az is: pihentet, kikapcsol a mindennapokból (vágyat érzünk, hogy olvassunk,
hogya megkezdettél mielőbb folytathassuk > **ÉS AKKOR BEKAPCSOL**
- **Mennyit illik olvasni?**
a ráfordítható időnkhez, a saját olvasási sebességhez is köthető - **MÉG A**
KEVÉS SZÁMÚ IDŐTÁLLÓ REMEKMŰ IS SOK EGY ÉLETRE - a jó
olvasó válogató!
- **Hogyan lehet meghódítani a könyvek világát?**
megértés, befogadás, elfogadás szükséges > választok az értékekből, az életem
része lesz
- **Mi a szerepe a könyvek kiválasztásában a reklámnak és a kritikának?**
fontos szerep nagy felelősséggel!
az olvasók egymásnak ajánlanak: az is felelősség
- **Milyen kalandokat ígér az olvasás?**
Különlegeseket, és nem csak a kalandregényben; tanít, gondolkodtat, nevel,
kérdéseket vet fel és kérdésekre felel, **SZELLEMI KALAND**
- **Szabad-e krimi olvasni?**
szabad (Babits), jól megírt könyvek a klasszikus krimik, de az újabbak között
is van színvonalas, belefér a vegyes kosztba!
- **Hogyan segít a könyv az önismeretben?**
beleélés, azonosulás, vonzódás, ellenszenv > **az önismeret iskolája**
- **Vannak-e kötelező olvasmányok az életben, vagy csak az iskolában – ott is miért?**
NINCSENEK!
Az iskolában helyesebben **házi és közös** olvasmányról kellene beszélni és
aszerint feldolgozni, a kényszertől megszabadítani az egészet.
(LEVELEK ajánlása!!)
- **Van-e az olvasónak saját stílusa? Hogyan alakul ki az olvasói ízlése?**
"maga az ember" műveltsége, olvasási gyakorlata határozza meg
- **Mit olvassunk, hogyan olvassunk?**
a hajlamunk és érdeklődésünk szerint, de sokfélé; (bárhogyan, bárhol, bármilyen eszközön)
de nem kerülhető meg, aki olvas, az
1. jeleket fejt meg (dolgozik), információkat fogad be (tájékozódik, tanul)
2. befogad, gondolkodik
- **Mi a szerepe a történelmi regényeknek? (Újra kezd divatba jönni!)**
nem kikapcsol a jelenből, távlatot ad gondolkodásban és világlátásban
- **Melyek a legolvasottabb műfajok?**
regény - novella - vers - dráma
- **Mit tegyen az, aki a mai digitalizált világban szeretne gyönyörködő olvasóvá lenni,
vagy a környezetében élő gyermekeket erre nevelni?**

Nincs recept, meg kell dolgozni érte; a felnőtt, az iskola példát, könyvet adhat, lehet fóruma, divatja, szokása az olvasásnak, mégis
MINDENKI MAGÁNAK GYÚJT!!
Korán kell kezdeni:

"Az asszony keze a kisleányt rendezi, az óvodás Valikát most hagyja, ő az apja levelébe próbál belekukkantani: – De szeretne már olvasni! Néha mímeli az olvasást, kezében a nagy, képes meséskönyv, aztán mondja-mondja a sokszor hallott szöveget, tisztára úgy, ahogy az apjától hallotta felolvasni. A múltkor egy nagyobb könyvvel felsült szegény. Abban nem volt kép, így az olvasása furán sikeredett, mert fejével lefelé tartotta. Az apjának valami szakkönyve volt, a drágám abból is tudott mesét "olvasni".

– **Lehet-e életforma az olvasás a agyon-digitalizált 21. század világában?**

IGEN!

MIT?

MENNYIT?

ÉLETHOSSZIG

GÁRDONYI EBBEN IS TANÍT:

1. MEGINT HUMORBAN, GÖRÉVEL (Talán ne így, hogy messzebb jussunk):

*Hátuljáró beszéd. **

*Arról is vót már szó, hogy hogyan köll az én könyveimet olvasni? Hát úgy köll olvasni, ahogy én szoktam olvasni mindön könyvet vagyis főhangosan. Aki csak a szömmel olvas annak vagy a foga fáj, vagy nem magyar embör. * Itt a vége. * (Göre levél)*

**TANULSÁGUL AZ ISKOLÁNAK: A TÚL SOKÁIG FORSZÍROZOTT HANGOS
OLVASÁS IS LEHET AZ OLVASÓVÁ NEVELÉS AKADÁLYOZÓJA!**

2. IGAZI GYÖNYÖRŰSÉGGEL:

"Van a méhesemben egy szalmadívány. Mikor a napóra igen fekete vonással mutatja a délutáni időt, oda szoktam leheverni és olvasgatni, vagy szenderegni. Mert olvasni is jó, meg aludni is jó. Mikor olvasok, úgy érzem, mintha egy másik embernek a lelke volna bennem, és ez gyönyörűség; mikor pedig alszom, úgy érzem, mintha az én lelkem volna egy másik emberben; és ez is gyönyörűség."

Gárdonyi - Az én falum - Kék pille

Budapest, 2018. május 4.

Dr. Széplaki György
Az ELTE Tanárképző Főiskolai Kar
nyugalmazott docense, irodalmár, szakmethodikus